

Compareixença d'en Josep Puig i Boix davant la Comissió de Medi Ambient del Parlament de Catalunya, en la tramitació del projecte de Llei sobre canvi climàtic (19 de setembre de 2016)

Honorables parlamentaris i parlamentàries,

Els vull manifestar el meu agraïment per convocar-me, en representació d'EUROSOLAR – l'associació europea per les energies renovables¹, en aquesta comissió que tracta del projecte de llei sobre canvi climàtic.

Els felicito per la iniciativa legislativa que estan duent a terme, però alhora vull manifestar-los que aquesta llei arriba amb molt de retard. I no solament això, sinó que el seu contingut no aborda directament el problema que tenim les societats modernes. Aquest problema es sintetitza en una sola paraula de 3 lletres: FOC!

En el debat climàtic, que es va iniciar amb la 1ª Conferència del Clima², l'any 1979, ningú menciona el foc. Des d'aleshores, tot-hom s'omple la boca amb paraules i expressions com “combustibles fòssils”, “emissions de carboni”, “diòxid de carboni”, “augment de les temperatures”, “inundacions i sequeres”, “augment del nivell del mar”, “desaparició de les geleres”, “fosa dels gels polars”, etc.

Tots aquests fenòmens, que avui ja anem constatant, són símptomes de que quelcom va malament en el nostre planeta, en la nostra societat.

Ser un símptoma no significa ser la causa del problema. Els símptomes són el resultat de l'acció humana entorn al foc. Dit ben alt i ben clar: el foc és la causa del canvi climàtic.

El foc és una forma ancestral d'obtenció d'energia que la humanitat va aprendre de la natura per cobrir les seves necessitats bàsiques. Foren els nostres precursors *neandertals* els qui aprengueren a dominar el foc. Nosaltres, els *homo sapiens*, hem evolucionat amb el foc.

Però amb el sorgiment de l'industrialisme, les societats humanes de-sacralitzaren el foc, i convertiren els materials combustibles, bàsicament la llenya, que era un bé comú, en una mercaderia. L'esgotament de la biomassa va forçar a l'extracció de materials combustibles del subsòl. La crema d'aquests materials, mitjançant variats ginys tecnològics, ens permet disposar dels serveis que l'energia alliberada

¹ Eurosolar – The European Association for Renewable Energy: <http://www.eurosolar.de/en/>

² First World Climate Conference: https://en.wikipedia.org/wiki/World_Climate_Conference

fa possible: la llum, el calor, la força, la motricitat, i fins i tot ens permet disposar d'una forma especial d'energia, l'electricitat.

Avui, la societat del segle 21 obté, encara, la major part de l'energia cremant i fissionant materials fòssils i nuclears que s'extreuen del subsòl. Cremant i fissionant, de forma molt poc eficient, s'obté l'energia que es necessita, una gran part de la qual es malbarata sense cap utilitat. El resultat el tenim davant nostre: la temperatura del planeta no deixa d'augmentar anem batent rècords, dia darrera dia.

El que avui anomenem “progrés” va ser associat al foc. Se'ns va inculcar que per progressar era necessari augmentar la nostra capacitat d'encendre foc. L'exemple més clar d'això, n'és el “foc” nuclear. Es fa servir la fissió nuclear en el nucli d'un reactor (amb temperatures de centenars de graus i molt elevades pressions, produint residus i emissions que enverinen amb radioactivitat la biosfera) per fer bullir aigua!, quan per bullir-la solament es necessiten temperatures de només 100 graus, que les podem obtenir fàcilment a partir del Sol.

El nostre ancestral vincle amb el foc fa que, encara avui, considerem el foc com un fenomen agradable i acollidor. Però el foc és un fenomen extremadament violent, ja que produeix calor a temperatures prou elevades que signifiquen un perill per a tots els éssers vius. El foc converteix els materials en residus, moltes vegades residus perillosos.

Com que la humanitat ha emprat sempre el foc, les societats humanes mai han avaluat quantitativament, amb precisió, les seves perjudicials conseqüències. Les considerem inevitables, pensant que no hi ha alternatives a l'obtenció d'energia sense fer ús del foc.

Avui comencem a adonar-nos de que el **progrés** basat en el foc ens pot conduir a un **regrés** ecològic i social, ja que les conseqüències de l'addicció industrialista a la combustió de materials fòssils poden ocasionar la desestabilització de l'equilibri climàtic del planeta, equilibri que va permetre el sorgiment dels éssers vius i, entre ells, els humans.

Qualsevol acció legislativa que vulgui fer front a la desestabilització del clima ha d'abordar l'ús del foc per a l'obtenció d'energia. Això vol dir un canvi radical en la forma com obtenim l'energia i com en fem ús.

Aquest canvi energètic, del que parlo, només es pot fer realitat mitjançant una revolució energètico-tecnològica. Això vol dir, una revolució tecnològica que ens

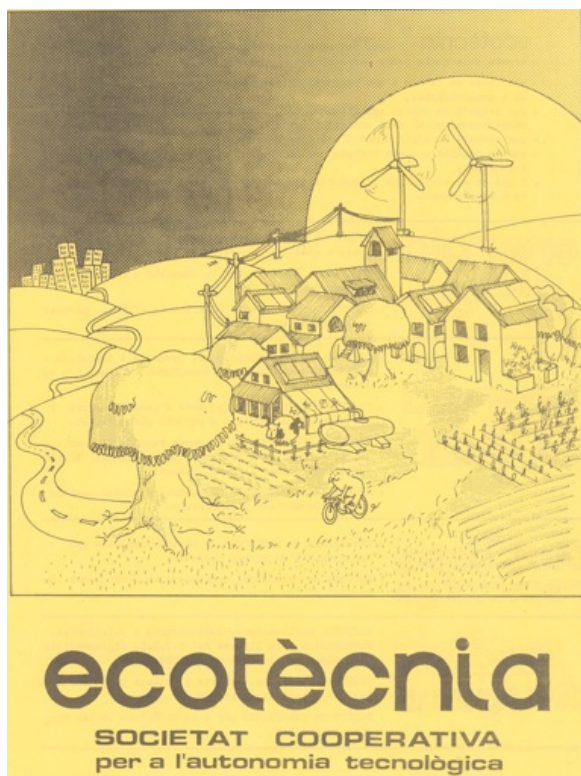
porti a l'aprofitament de l'energia continguda en els fluxos biosfèrics i litosfèrics. Obtenir energia sense fer ús del foc. Energia lliure de foc.

L'associació europea que represento, no n'espera gran cosa de les anomenades 'negociacions' globals del clima. Ha passat gairebé 25 anys des que els Estats-nació acordaren la Convenció Marc sobre Canvi Climàtic³, i les emissions de gasos d'efecte hivernacle no han deixat de créixer. I les temperatures també.

El model a seguir el tenim en l'exemple de les exitoses revolucions tecnològiques que s'han produït en la història econòmica moderna: cap d'elles va dependre d'un conveni internacional!. Mirin la microinformàtica, la telefonia mòbil,

El lema polític o empresarial de totes aquestes exitoses revolucions tecnològiques va ser: "ser més ràpid que els altres per assolir un avantatge competitiu per a la pròpia economia nacional o per la pròpia empresa".

A Catalunya, i en concret a la ciutat de Bcn, l'any 1981 es va crear una cooperativa d'enginyers per desenvolupar tecnologia eòlica, que va arribar a ser una de les 10 empreses tecnològicament més avançades del món en aquest camp. Així ho va reconèixer la *European Wind Energy Association - EWEA* atorgant-li el *Paul LaCour Award* l'any 2001 ("awarded for their outstanding achievements in the field of wind energy").

³ UNFCCC: <http://newsroom.unfccc.int/>

Es clar que, aleshores el president de Catalunya manifestava (i els hi dic en castellà, que és com es va publicar la notícia a el “Siero” (El Noticiero Universal): *“decir que el problema de la energía se puede resolver acudiendo a la solar o a la eólica son tonterías la base de la energía es la de origen térmico y nuclear”*. I no se’n avergonyia, mentre viatjava a Califòrnia, país que aleshores experimentava el primer ‘boom’ eòlic mundial, sota el lideratge del jove governador Jerry Brown. Avui Edward G. Brown torna a ser-ne governador i ha empres un ambiciós programa de reducció de les emissions de GEH⁴ (reducció d’un 40% l’any 2030 respecte de l’any 1990, incrementar fins el 50% l’aportació de les renovables en el mix elèctric, reduir un 50% l’automoció basada en petroli i doblar l’eficiència energètica en els edificis existents). I no solament això, sinó que, en partenariat amb l’estat germànic de Baden-Württemberg, van iniciar l’anomenat Under2MOU⁵, que avui aplega 135 signants de 32 països a 6 continents. El Conseller de Territori i Sostenibilitat va signar l’acord el 19 de maig de 2015⁶.

Els diferents governs de Catalunya i els seus Parlaments mai han posat les bases necessàries per iniciar la necessària revolució energètico-tecnològica que ja s’està desenvolupant a diferents països, tot i que vàrem tenir l’oportunitat de ser en aquesta lliga. La política no va fer possible continuar-hi.

Per contra, l’economia energètica convencional va sorgir mercès al proteccionisme polític, i hi ha qui, en voler perpetuar aquesta situació, desitja allargar la seva existència, quan l’economia energètica convencional està destinada a desaparèixer tal com l’hem coneguda fins avui.

D’aquesta forma es pot entendre la submissió de la política als interessos de les empreses energètiques oligopolístiques, hereves dels antics monopolis territorials.

D’aquesta manera es poden entendre les barreres administratives que aquest Parlament ha posat a les tecnologies per a la captació, transformació i ús de l’energia continguda en els fluxos biosfèrics i litosfèrics, que han fet que el nostre país no estigui entre els països capdavanters en aquesta revolució energètico-tecnològica. Vostès creuen que per posar un sol aerogenerador, se’ns apliqui un Decret que no és d’aplicació i que el procediment s’allargui més de 4 anys?

⁴ California Climate Change: <http://climatechange.ca.gov/>

⁵ Under2MOU – Subnational Global Climate Leadership Memorandum of Understanding: <http://under2mou.org/>

⁶ Under2MOU - Signatura de Catalunya: <http://under2mou.org/wp-content/uploads/2015/05/Catalonia-Signature-Page.pdf>

Per obrir la porta a aquesta revolució energètico-tecnològica es fa necessari eliminar tots els obstacles administratius imperants, fruit de les males decisions polítiques del passat.

I la llei de canvi climàtic que s'està tramitant en aquest Parlament queda molt curta en aquest aspecte. La llei hauria d'incloure el full de ruta per a la transició energètica cap a un subministrament 100% renovable⁷, de forma que les riqueses locals (l'energia del Sol, del vent, de l'aigua, de la matèria orgànica, el calor de la terra, etc.) beneficiïn a les comunitats locals, impedit que hi hagi cap possibilitat d'acaparament d'aquestes riqueses per part d'empreses oligopolistes, que en enriquir-se elles, empobreixen a la major part de la població.

El canvi ràpid cap el 100% d'energies renovables només creixerà a partir de la multiplicació dels actors amb les mes diverses motivacions que no estiguin sotmesos a la lògica dels sistema del règim energètic convencional. La màxima prioritat política ha de ser l'obertura dels espais d'actuació necessaris i la seva ampliació sense cap aturador. Per això són imprescindibles dues directrius sistèmiques:

1.- traduir els avantatges per a la societat i l'economia nacional, inherents a les energies renovables, en incentius econòmics individuals (tal com les lleis del *'Feed-in-tariff - FIT'*⁸ han demostrat abastament). A la vegada, un sistema d'imposició sobre les emissions pot ser el plantejament que abastaria tot el sistema energètic.

2.- imposar per llei, la preferència general de les energies renovables tan en el que fa referència al planejament com en la construcció, de forma que quedin eliminats tots els obstacles burocràtics vigents.

Tot el demés vindrà, gairebé per si mateix, de la societat amb les seves forces econòmiques, especialment en l'àmbit municipal i amb la tecnologia a través del desenvolupament industrial.

Per fer això, no cal un "concepte global político-energètic", com ara un Pla d'Energia consensuat amb els oligopolis de l'energia amb solucions intermèdies per a l'energia nuclear i les centrals tèrmiques de carbó. El que cal són decisions polítiques que permetin la llibertat d'acció dels milers d'actors socials que facin possible les inversions necessàries per promoure el canvi energètic.

⁷ Go 100% renewables: <http://www.go100percent.org/cms/> i 100% renewables: <http://www.go100re.net/>

⁸ Feed-in-Tariff policies: https://en.wikipedia.org/wiki/Feed-in_tariff i http://helapco.gr/pdf/FiT_vs_FiP_NREL.pdf

És a nivell polític on es decideix si s'accelera el canvi energètic que està començant a implementar la societat.

Tal com va deixar escrit, Hermann Scheer, el nostre fundador i indiscutible líder polític de la revolució energètico-tecnològica, en la seva darrera obra⁹:
“l'Imperatiu energètic significa: acceleració total”.

Avui podem alliberar-nos de la dependència del foc i disposar d'un sistema energètic lliure de foc, dons disposem de tecnologies que ens permeten albirar un sistema energètic 100% renovable i al servei de la gent. Un país semblant al nostre, Dinamarca, ja hi està fent camí, des de fa temps¹⁰.

Vostès tenen la clau per obrir aquesta porta. I la clau és fer **POLÍTICA** en majúscules. Política que permeti a la ciutadania i a les comunitats apropiar-se socialment de les tecnologies que ens permeten disposar d'energia sense necessitat d'haver d'obtenir-la a partir del foc.

Esperem que aquest Parlament estigui a l'alçada dels temps en els que ens ha tocat viure.

Pep Puig i Boix

Dr. Enginyer industrial

Sots-president d'*EUROSOLAR – The European Association for Renewable Energy*

President de la secció espanyola

⁹ El imperativo energético – 100% ya: Cómo hacer realidad el cambio integral hacia las energías renovables:
<http://www.icariaeditorial.com/libros.php?id=1232>

¹⁰ Denmark – The official website: <http://denmark.dk/en/green-living/wind-energy/> i Denmark Independent from fossil fuel by 2050: <http://denmark.dk/en/green-living/strategies-and-policies/independent-from-fossil-fuels-by-2050>

Documentació addicional

- Houghton, John (2003), *Global warming is now a weapon of mass destruction: It kills more people than terrorism, yet Blair and Bush do nothing*, The Guardian, Monday (July 28)¹¹
- Puig i Boix, Josep (2014), *Energía comunal: el derecho de las personas a las energías renovables*, dins de *Alta Tensión*, J.V.Barcia y Cote Romero (Eds.), Icaria Editorial¹² (s'adjunta text)
- Puig, Josep (2015), *La fi de l'era del foc, l'inici de l'era dels fluxos*, Eines (23)¹³ (s'adjunta text)
- Puig i Boix, Josep (2016), *Por una democracia energética*, dins d'*Alternativas económicas* (35, abril)¹⁴
- Defensen que Catalunya podria ser autosuficient energèticament amb una inversió de 70.000 milions en energies renovables. Entrevista a Ramón Sans Rovira al 3/24¹⁵
- Denayer, Will (2016), *How the climate change is rapidly taking the planet apart*, Flassbeck Economics International (July 20th)¹⁶

¹¹ <http://www.theguardian.com/politics/2003/jul/28/environment.greenpolitics>

¹² <http://www.icariaeditorial.com/libros.php?id=1511>

¹³ <http://irla.cat/publicacions/23-els-limites-del-planeta-terra/>

¹⁴ <http://alternativaseconomicas.coop/articulo/analisis/por-una-democracia-energetica> i http://www.eldiario.es/alternativaseconomicas/democracia-energetica_6_508209224.html

¹⁵ <http://www.ccma.cat/324/defensen-que-catalunyapodria-ser-autosuficient-energeticamentamb-una-inversio-de-70-000-milions-en-energies-renovables/noticia/2717185/>

¹⁶ <http://www.flassbeck-economics.com/how-climate-change-is-rapidly-taking-the-planet-apart/>